

ГОЩАНСЬКА РАЙОННА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ВІДДІЛ ОСВІТИ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ГОЩАНСЬКИЙ РАЙОННИЙ ЦЕНТР ДІТЕЙ,
ЮНАЦТВА ТА МОЛОДІ»
ГОЩАНСЬКОЇ РАЙОННОЇ РАДИ

ПОГОДЖЕНО

науково-методичною радою
комунальної установи Гощанський
районний методичний кабінет
протокол №1 від 10.09.2014р.
зав методкабінету

_____ Г.А.Гончарова

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ відділу освіти Гощанської
районної державної адміністрації
№ 152 від 11 вересня 2014р.

начальник відділу освіти

_____ О.М.Савонік

Навчальна програма з позашкільної освіти
естетичного напрямку
гурток «**Вокально-інструментальний ансамбль**»

3 роки навчання

Автор:

Музичу Віктор Владиславович – керівник гуртків КЗ «Гоцанський районний центр дітей, юнацтва та молоді» Гоцанської районної ради

Рецензенти:

Давидюк Наталія Юріївна – методист Рівненського обласного інституту післядипломної освіти, кандидат педагогічних наук.

Гончарова Галина Андріївна – завідувач КУ «Гоцанський районний методичний кабінет»

Тивонюк Наталія Анатоліївна – методист КЗ «Гоцанський районний центр дітей, юнацтва та молоді» Гоцанської районної ради

Пояснювальна записка

Невід'ємною складовою частиною сучасного мистецтва є естрадна музика та пісня. А з появою електро-музичних інструментів цей напрям мистецтва збагатився великою кількістю музичних стилів та їх похідними відгалуженнями. Молодих людей завжди цікавила сучасна музика та пісня, тому творче об'єднання ВІА завжди привертає до себе увагу дітей та учнівської молоді, та регулярно поповнюється молодими талантами.

Особливої уваги у вирішенні проблем позашкільної освіти набувають питання виховання гармонійно вихованої особистості, залучення школярів до основ світової та вітчизняної музичної культури, розвиток музично - естетичного смаку, розширення загального музичного розвитку, ознайомлення учнів із основними напрямками сучасної музики та пісні, навчити орієнтуватись в них та володіти основами їх виконання, прищепити любов до музики, навчити учасників гуртка володінню-естрадно - музичними інструментами; навчити основ музично -теоретичної грамоти та сольфеджіо, прищеплювати любов до творчості, спробувати свої сили у створенні музики та пісень.

Створення навчальної програми обумовлено необхідністю (враховуючи особливості вікової фізіології та психології дітей) підтримувати та заохочувати прагнення гуртківців до самостійного музикування та створення власних пісень.

Програма є професійно орієнтованою за основним рівнем засвоєння. Розрахована на гуртківців середнього та старшого шкільного віку (9-18 років).

Вокальний спів сприяє координуванню слуху, голосу, розвитку вокально-технічних навичок, розвитку дихання, гнучкості голосу.

Важливе місце надається участі у концертах, оглядах, конкурсах. Корисно практикувати індивідуальне виконання та інсценізації пісень і виконання ритмічних рухів під музику.

Вірно організована і добре продумана робота гуртків ВІА сприяє підйому загальної музичної культури, розвиває відчуття колективізму, відповідальності, а також формує моральні та музично - естетичні погляди, світогляд учнів.

Навчання в такому гуртку обумовлює багатогранну роботу по навчанню музичної грамоти, розвитку вокальних даних, навчанню гри на різних електро- та акустичних музичних інструментах, набуття навичок ансамблевого та індивідуального виконання, акомпонування, одночасного співу та гри на музичному інструменті, музичні освітні бесіди та прослуховування різнопланової музики з відпрацюванням навичок слухати та відрізняти всі музичні інструменти.

Специфіка роботи гуртка ВІА на початковому етапі обумовлює, в основному, тільки індивідуальні заняття на різних інструментах та постановці голосу. Гуртківці, які проявляли найвищі здібності, можуть бути сформовані в основний склад ансамблю.

Приміщення для занять ВІА повинно бути достатньо просторим та звукоізоляційним, а обладнання відповідати сучасному технічному рівню. Такого ж сучасного рівня мають бути і музичні інструменти. Тільки наявність такої бази дає можливість створити сучасний ВІА.

Гуртківців слід навчити користуватися звуко-підсилювальною апаратурою та дотримуватись правил техніки безпеки.

Крім того треба мати програвач - магнітофон як для прослуховування музичних творів, так і для запису власного виконання учнів для подальшого аналізу після прослуховування.

Поряд із традиційними розділами елементарної теорії музики (розміщення нот по висоті, тривалість, розмір та ін.) гуртківці вивчають літерно-цифрові позначення акордів, ознайомлюються з основами гармонії, навчаються будувати тризвуки та поєднувати їх, переноситись в різні тональності.

Досить важливою для успішного формування виконавців є самостійна робота учнів, усвідомлена, наполеглива праця над самовдосконаленням та подолання труднощів.

Робота творчого об'єднання буде неповною, якщо гуртківці не будуть регулярно знайомитися з новинками цікавої вітчизняної та західної музики.

Крім того потрібно організовувати перегляди по відео«живих» концертів найкращих світових колективів.

Найкращою перевіркою знань, умінь та навичок учнів є їх публічні виступи, які також допомагають їм самореалізовуватись.

Підбір репертуару для виконавців - найбільш складне завдання для керівника. Однак вірно підібраний репертуар буде сприяти духовному та технічному росту учнів, а також визначить їх творче обличчя.

Мета програми: створення умов для творчого розвитку дітей засобами музичного мистецтва.

Основні завдання:

ознайомити вихованців з основами теорії музики, її закономірностями, художньо-виражальними засобами, найважливішими етапами розвитку музичного мистецтва, його основних напрямів і стилів;

формувати в дітей сприйнятливості до музики і відчуття її в ансамблевому звучанні, уміння і навички індивідуальної та ансамблевої гри на інструментах;

виховувати цілеспрямованість, самовладання, виконавчу волю, активність, творчі здібності вихованців

Перший рік навчання
Орієнтовний тематичний план.

№ з/п	Назва розділу	Кількість годин		
		теоретичні	практичні	всього
1	Вступне заняття	8		8
2	Музика та її складові	8		8
3	Акустичні та електро-музичні інструменти. Гітара та її різновиди	8		8
4	Аплікатура та її види. Акордові сітки та позначення акордів	8		8
5	Функція правої руки при грі на гітарі	16	16	32
6	Основні складові нотної грамоти. Музичні знаки та терміни	16		16
7	Вивчення акордів унікальної аплікатури на гітарі		40	40
8	Ознайомлення з новинками інструментальної та вокально-інструментальної музики	8		8
9	Музичні інтервали та їх побудова	8	8	16
10	Тризвуки та їх побудова	8	8	16
11	Основні музичні лади в музиці	16	16	32
12	Приєм барре та його види	16	16	32
13	Види перебору та ритмічних малюнків	16	16	32
14	Налаштування шестиструнної гітари	4	4	8
15	Гармонічні послідовності	10	20	30

Всього: 294 годин

Зміст програми

Тема 1: Вступне заняття (8 год.)

Знайомство з нашим позашкільним закладом та творчими здобутками гуртка ВІА. Цілі, задачі та мета, до якої потрібно рухатись, займаючись в творчому об'єднанні ВІА. Близькі та далекі перспективи. Правила поведінки у закладі, у класі, правила техніки безпеки.

Тема 2: Музика та її складові (8 год.)

Мелодія, гармонія та ритм як основні складові музичного мистецтва. Ознайомлення з кожним з цих підрозділів та його законами.

Тема 3: Акустичні та електро-музичні інструменти. Гітара та її різновиди (8 год.)

Класифікація музичних інструментів по акустичній схемі, матеріалах, з яких вони виготовлені та за принципом звуковидобування. Гітара та її сімейство. Сучасна гітара та її складові. Порядок відліку струн та ладів на її грифі. Основні функції її частин та вузлів.

Тема 4: Аплікатура та її види. Акордові сітки та позначення акордів (8 год.)

Поняття про музичну аплікатуру та гітарну зокрема. Унікальна (відкрита) гітарна аплікатура. Стандартна (типова) гітарна аплікатура.

Прийоми великого та малого «барре». Схематичне зображення акордових сіток, їх читання та написання. Літерно-цифрове позначення акордів.

Тема 5: Функція правої руки при грі на гітарі (32 год.)

Основні принципи звуковидобування при грі на гітарі. Поняття про ритмічні малюнки для правої руки. Види ритмічних малюнків. Роль музичного розміру при грі перебором та боєм.

Практична частина: Позначення пальців правої руки. Аплікатура правої руки при грі перебором. Принцип звуковидобування при грі боєм.

Тема 6: Основні складові нотної грамоти. Музичні знаки та терміни (16 год.)

Ноти як основні музичні знаки. Класифікація нот по висоті та по їх тривалості. Паузи, їх функції та класифікація. Нотний стан та допоміжні лінії. Розміщення нот в скрипичному та басовому ключах.

Знаки альтерації. Такти та затакти.

Тема 7: Вивчення акордів унікальної аплікатури на гітарі (40 год.)

Практична частина: Типи аплікатури при грі на гітарі. Характерні особливості та відмінності унікальної аплікатури від інших аплікатур. Написання та читання акордових сіток унікальної аплікатури. Мажорні тризвуки унікальної аплікатури. Мінорні тризвуки унікальної аплікатури. Тонічні басові ноти вивчених акордів. Септакорди унікальної аплікатури.

Тема 8: Ознайомлення з новинками інструментальної та вокально-інструментальної музики (8 год.)

Ознайомлення з новинками вітчизняної та зарубіжної музики, аналіз стилів та партій окремих музичних інструментів. Гармонічні та мелодичні малюнки, які є спільними для декількох творів.

Тема 9: Музичні інтервали та їх побудова (16 год.)

Поняття про інтервал та музичний інтервал. Кількість музичних інтервалів та їх назви. Позначення музичних інтервалів залежно від назви.

Практична частина: Вимір інтервалів основними ступенями ладу. Вимір інтервалів тонами та пів-тонами. Визначення інтервалів на слух. Малі, великі, збільшені, зменшені та чисті інтервали. Гармонічні та мелодійні інтервали.

Тема 10: Тризвуки та їх побудова. (16 год.)

Визначення та поняття про тризвук. Музичні інтервали, по яких будується тризвук.

Практична частина: Варіанти побудови тризвуків та їх назви. Мажорні, мінорні, збільшені та зменшені тризвуки. Ступені ладу, по яких будується тризвук. Обернення тризвуків.

Тема 11: Основні музичні лади в музиці. (32 год.)

Поняття про лад та його види. Мажорний лад та принципи його побудови. Мінорний лад та принципи його побудови.

Практична частина: Побудова мажорних тризвуків та їх обернення. Побудова мінорних тризвуків та їх обернення. Мажори та мінори в унікальній та стандартній аплікатурах. Лади народної музики.

Тема 12: Прийом барре та його види. (32 год.)

Що означає прийом барре? Види прийому барре. Позиції акордів, в яких використовується цей прийом.

Практична частина: Аплікатура лівої руки та постановка пальців при побудові акордів з цим прийомом.. Виконання гармонічних послідовностей з використанням барре.

Тема 13: Види перебору та ритмічних малюнків. (32 год.)

Поняття про перебір та ритмічні малюнки.

Практична частина: Постановка правої руки для виконання музичного супроводу перебором. Постановка правої руки та її пальців при виконанні музичного супроводу боєм. Письмовий запис та читання з листа табулатури переборів та ритмічних малюнків.

Тема 14: Налаштування шестиструнної гітари. (8 год.)

Назви нот та октав, по яким налаштовуємо струни гітари.

Практична частина: Налаштування відкритих струн гітари по іншому музичному інструменту. Налаштування гітари по електронному тюнеру. Внутрішнє налаштування гітари по одній із струн.

Тема 15: Гармонічні послідовності. (30 год.)

Правила написання гармонічних послідовностей. Позначення тактів при написанні гармонічних послідовностей літерно-цифровим способом. Визначення тональності гармонічної послідовності.

Практична частина: Способи виконання гармонічних послідовностей.

Другий рік навчання
Орієнтовний тематичний план.

№ з/п	Назва розділу	Кількість годин		
		теоретичні	практичні	всього
1	Вступне заняття	4		4
2	Прослуховування та аналіз нових творчих доробків учнів	8		8
3	Нотно-табулатурний запис музики	8	12	20
4	Запис акордів дробом. Лінія баса	8	12	20
5	Септакорди, їх види та побудова	8	8	16
6	Акорди першої позиції гітарної аплікатури	16	16	32
7	Прийоми збагачення та ускладнення акомпанементу	8	12	20
8	Медіатор та його використання	1	15	16
9	Розміщення нот на грифі гітари	8	8	16
10	Вивчення музичних творів		114	114

Всього: 266 годин

Зміст програми

Тема 1: Вступне заняття (4 год.)

Новинки естрадної музики та їх аналіз. Новинки нових моделей електромузичних інструментів. Ознайомлення з правилами техніки безпеки та поведінки на заняттях.

Тема 2: Прослуховування та аналіз нових творчих доробків учнів (8 год.)

Прослуховування та аналіз нових пісенних творів учнів. Прослуховування та аналіз нових інструментальних творів учнів. Вибір потрібної тональності та аранжування.

Тема 3: Нотно-табулатурний запис музики (20 год.)

Нотний стан та принципи запису на ньому нотних знаків. Ноти по висоті тону та по їх тривалості у такті. Паузи, їх функції та застосування.

Практична частина: Розміщення нот в скрипичному та басовому ключах. Табулатура як один із видів передачі музичної інформації при грі на гітарі.

Тема 4: Запис акордів дробом. Лінія баса. (20 год.)

Правила запису акордів дробом та суть цього позначення. Басові ноти як окрема лінія акомпанементу та запису на письмі. Тонічний бас як основа всякого акорду. Збагачуємо акомпанемент додатковими нотами в басовій лінії.

Практична частина: Побудова лінії баса в заданій гармонічній послідовності.

Тема 5: Септакорди, їх види та побудова. (16 год.)

Принципи побудови септакорду та його видів. Ступені ладу, які використовуються у побудові септакорду. Позначення всіх видів септакордів літерно-цифровим способом. Обернення септакордів.

Практична частина: Виконання гармонічних послідовностей з використанням септакордів.

Тема 6: Акорди першої позиції гітарної аплікатури (32 год.)

Принцип побудови акордів в першій позиції гітарної аплікатури. Мажорні акорди першої позиції гітарної аплікатури. Мінорні акорди першої позиції гітарної аплікатури та їхня відмінність від мажорних.

Практична частина: Вивчення септакордів першої позиції гітарної аплікатури. Гра гармонічних послідовностей з використанням цих акордів.

Тема 7: Прийоми збагачення та ускладнення акомпанементу (20 год.)

Поняття про акомпанемент та його функції. Акомпанування на гітарі. Ускладнення акомпанементу шляхом збагачення басової лінії.

Практична частина: Запис акордів дробом. Збагачення акомпанементу додатковими підголосками.

Тема 8: Медіатор та його використання. (16 год.)

Медіатор та його види. Положення медіатора в руці при виконанні соло на гітарі.

Практична частина: Рухи пальців правої руки при грі медіатором. Використання медіатора при різних прийомах гри на гітарі. Індивідуальний підбір медіатора.

Тема 9: Розміщення нот на грифі гітари. (16 год.)

Розміщення нот на відкритих струнах. Розміщення нот на першій та шостій струнах. Розміщення нот на другій струні. Розміщення нот на третій струні. Вивчаємо розміщення нот на четвертій струні. Ноти на гітарі по п'ятій струні. Одиниці відстані між нотами.

Практична частина: Орієнтування по грифу гітари за допомогою позначень.

Тема 10: Вивчення музичних творів. (114 год.)

Практична частина: Вивчення інструментальних та вокальних творів, відточення чистоти та манери виконання. Набуття досвіду у виконавській майстерності.

Третій рік навчання
Орієнтовний тематичний план

№ з/п	Назва розділу	Кількість годин		
		теоретичні	практичні	всього
1	Вступне заняття	3		3
2	Прослуховування та аналіз нових творчих доробків учнів	6		6
3	Акорди другої позиції гітарної аплікатури	2	16	18
4	Гітарний акомпанемент та його збагачення	4	8	12
5	Соло та імпровізація	4	8	12
6	Пентатоніка та її види	2	10	12
7	Акорди третьої позиції гітарної аплікатури	2	16	18
8	Прийоми гри на соло-гітарі	3	18	21
9	Принципи побудови складних акордів	6	6	12
10	Виконання гармонічних послідовностей, гітарних рифів та вправ на соло-гітарі		76	76
11	Вивчення музичних творів		76	76

Всього: 266 годин

Зміст програми

Тема 1: Вступне заняття (3 год.)

Новинки естрадної музики та їх аналіз. Новинки нових моделей електро-музичних інструментів. Ознайомлення з правилами техніки безпеки та поведінки на заняттях.

Тема 2: Прослуховування та аналіз нових творчих доробків учнів. (6 год.)

Прослуховування та аналіз нових пісенних творів учнів. Прослуховування та аналіз нових інструментальних творів учнів. Вибір потрібної тональності та аранжування.

Тема 3: Акорди другої позиції гітарної аплікатури. (18 год.)

Принцип побудови акордів в другій позиції гітарної аплікатури. Мажорні акорди другої позиції гітарної аплікатури. Мінорні акорди другої позиції гітарної аплікатури та їхня відмінність від мажорних.

Практична частина: Вивчення септакордів другої позиції гітарної аплікатури. Гра гармонічних послідовностей з використанням цих акордів.

Тема 4: Гітарний акомпанемент та його збагачення. (12 год.)

Поняття про акомпанемент та його функції. Акомпанування на гітарі. Ускладнення акомпанементу шляхом збагачення басової лінії.

Практична частина: Запис акордів дробом. Збагачення акомпанементу додатковими підголосками.

Тема 5: Соло та імпровізація. (12 год.)

Соло як переспів мелодичного ряду частини твору. Соло як окрема частина в музичному творі. Прив'язка соло до гармонічної лінії твору. Імпровізація та її специфіка.

Практична частина: Спонтанна імпровізація. Поєднання соло та імпровізації.

Тема 6: Пентатоніка та її види. (12 год.)

Музичний лад і його функція в музиці. Види музичного ладу. Пентатоніка як один із основних видів музичних ладів. Принцип побудови пентатоніки. Різновиди пентатоніки та принципи їх побудови. Побудова пентатоніки від заданої ноти.

Практична частина: Музичні стилі, які базуються на цьому музичному ладу.

Тема 7: Акорди третьої позиції гітарної аплікатури. (18 год.)

Принцип побудови акордів в третій позиції гітарної аплікатури. Мажорні акорди третьої позиції гітарної аплікатури. Мінорні акорди третьої позиції гітарної аплікатури та їхня відмінність від мажорних.

Практична частина: Вивчення септакордів третьої позиції гітарної аплікатури. Гра гармонічних послідовностей з використанням цих акордів.

Тема 8: Прийоми гри на соло-гітарі. (21 год.)

Використання прийому «Bend» при грі на соло-гітарі. Розучування і використання прийому «Hammer».

Практична частина: Навчаємось і використовуємо прийом «Slide». Прийом «Pull» при грі на соло-гітарі. Видобування флажолетів на соло-гітарі.

Тема 9: Принципи побудови складних акордів. (12 год.)

Нонакорд та принципи побудови його видів. Принципи побудови ундецимакордів. Формула побудови основних видів терцдецимакорду.

Практична частина: Побудова складних акордів від заданих нот.

Тема 10: Виконання гармонічних послідовностей, гітарних рифів та вправ на соло-гітарі. (76 год.)

Практична частина: Гармонічні послідовності як гітарний акомпанемент. Гітарний риф як основна частина гітарної партії в рок-музиці. Поповнення палітри «домшніх» соло-заготовок. Музичні вправи як основа успішної і цікавої імпровізації.

Тема 11: Вивчення музичних творів. (76 год.)

Практична частина: Вивчення інструментальних та вокальних творів, відточення чистоти та манери виконання. Набуття досвіду у виконавській майстерності.

Основні вимоги до знань і умінь учнів

Учні повинні знати:

- Історію походження свого музичного інструменту;
- Принцип настройки електро- та акустичних гітар;
- Розміщення нот на нотоносці та їх тривалість;
- Різновиди інтервалів та їх позначення;
- Види пауз та їх написання;
- Знаки альтерації та їх застосування;
- Літерно-цифрове позначення акордів;
- Схематичне позначення акордових сіток;
- Розміщення нот на музичних інструментах;
- Розміщення нот на табулатурі;
- Побудова тризвуків;
- Побудова септакордів;
- Акорди в унікальній та стандартній апікатурі;
- Принципи підключення музичних інструментів та звуко-підсилювальної апаратури.

Учні повинні вміти:

- Настроювати ритм- та бас гітару;
- Розпізнавати на слух інтервали;
- Читати з листа;
- Записувати мелодію та гармонію;
- Грати індивідуально та колективно;
- Розпізнавати інструменти на слух;
- Підключати музичні інструменти та апаратуру;
- Працювати з мікрофоном;
- Підбирати на слух гармонію;
- Підбирати на слух мелодію;
- Будувати тризвуки;
- Будувати септакорди;

Будувати акорди в різних оберненнях та позиціях

Література:

- Конституція України, прийнята Верховною Радою України 28.06.1996р.;
- Закон України «Про освіту» від 23.03.1996 р. № 100/96 – ВР;
- Закон України «Про позашкільну освіту» від 22.06.2000 р. № 1841 – ІІІ;
- Національна доктрина розвитку освіти, затверджена Указом Президента України від 17.04.2002 р. № 347/2002;
- Концепція позашкільної освіти та виховання, затверджена колегією Міністерства освіти України 25.12.1996 р.;
- Програма розвитку позашкільної освіти і виховання Рівненщини на 2009 – 2015 роки
- Міністерство освіти і науки України Програми з позашкільної освіти науково-технічний напрям Київ , «Грамота» 2007
- Гощанський РЦДЮМ. Методичні рекомендації з досвіду роботи. Гоща – 2009 р.
- РОППО Кабінет позашкільної освіти «Керівнику гуртка, студії, творчого об'єднання» збірник інформаційно-методичних матеріалів. Рівне – 2009 р.
- Є.Давидова. "Сольфеджио".- Вища школа, 1998р.
- А.Артоболовська "Перша зустріч з музикою" - Сов. композитор, 1985р.
- А.Буторін " Визначник аппікатури акордів для шестиструнної гітари" - Музика, 1995р.
- В.Манілов "Вчись акомпонувати на гітарі" - Музична Україна, 1983р.
- А.Ніколаєва " Фортепіанна гра" - Музика, 1987р.